

EXPERIMENTADOR ACUSATIU I EXPERIMENTADOR DATIU: UN CONTRAST ENTRE ORACIONS ALTERNANTS¹

Carles ROYO
Universitat Rovira i Virgili

1. INTRODUCCIÓ

Segons una visió clàssica, els verbs psicològics engloben un ampli grup de predicats biargumentals que comparteixen una mateixa xarxa temàtica (experimentador, tema). Des de l'estudi de Belletti / Rizzi (1988), se solen classificar en tres classes o tipus, amb tres configuracions sintàctiques diferents:² els verbs del tipus I són transitius amb l'experimentador subjecte i el tema objecte, com *estimar* (1a), als quals aplico l'etiqueta SubjExp; els del tipus II són verbs transitius amb l'experimentador objecte i el tema subjecte, com *molestar* (1b), que identifico amb l'etiqueta AcExp; i els del tipus III són verbs intransitius amb l'experimentador datiu i el tema subjecte, com *agradar* (1c), amb l'etiqueta DatExp.³ En llengües com l'anglès, els predicats AcExp i DatExp se solen englobar dins el grup general de verbs amb objecte experimentador o verbs ObjExp.⁴ En aquest article estudiaré específicament un fenomen que afecta el grup dels verbs AcExp catalans, predicats que en l'ús tradicional regeixen acusatiu.

1. Aquest treball s'ha beneficiat d'un ajut del projecte de recerca FFI2016-80142-P (Ministerio de Ciencia e Innovación).

2. Per a altres classificacions més detallades dels verbs psicològics que s'han fet posteriorment, vegeu Van Voorst (1992: 66-67), Bouchard (1995: 275-278), Kailuweit (2005, 2007), Viñas-de-Puig (2009: 80), Fàbregas *et al.* (2012), Acedo-Matellán / Mateu (2015: 83 (4)), entre d'altres.

3. Per al català, Rosselló (2008: §S 13.3.7.1) anomena respectivament A, B i C els tipus I, II i III de verbs psicològics de Belletti / Rizzi (1988).

4. Cf. Lakoff 1970; Postal 1971; Grimshaw 1990; Pesetsky 1995; Arad 1998; Landau 2010, entre d'altres. Dins els verbs ObjExp hi ha verbs transitius —la majoria en anglès— o intransitius —molt pocs: *niggle at* 'queixar-se per no res', *grate on* 'molestar (fig.)', *jar on* 'crispar', *appeal to* 'atreure', *matter to* 'importar' (cf. Levin 1993: 193). Autors com Arad (1998) assenyalen que els verbs ObjExp anglesos participen en construccions ambigües, que poden ser agentives, causatives no agentives o estatives.

- (1) a. La Maria estima els nens. (SubjExp)
 b. Els nens molesten la Maria. (AcExp)
 c. A la Maria li agraden els nens. (DatExp)

Des de la primera meitat del segle xx (cf. Ginebra 2003: 16; 2015: 147), uns quants verbs psicològics amb experimentador acusatiu apareixen sovint, tant en la llengua parlada com escrita, amb un canvi d'ordre oracional i un experimentador datiu (2). És un procés de canvi que encara està en curs i que es presenta de forma no uniforme en els dialectes catalans, amb vacil·lacions dins de cada dialecte i, fins i tot, en un mateix parlant (cf. Cabré / Mateu 1998: 70).⁵

- (2) a. Les teves paraules la van *sorprendre*, *preocupar*, *molestar* molt.
 b. Li *soprèn*, *preocupa*, *molesta* que la joventut d'avui fumi tant.
 (Cabré / Mateu 1998: 77 (3))

Una consulta al *DGLC* permet constatar que els verbs *encantar* (3a), *estranyar* (3b), *interessar* (3c), *molestar* (3d), *preocupar* (3e) i *sorprendre* (3f) —als quals faré referència en aquest article— regeixen acusatiu quan participen en oracions amb un objecte experimentador, segons la descripció de Pompeu Fabra en les accepcions més directament relacionades amb una semàntica psicològica (3). Aquestes entrades no presenten gaires variacions al *DIEC* pel que fa al règim verbal i es poden comparar —per contrast— amb les actuals del *DIEC2* recollides a (29)-(34).

- (3) a. **encantar** v. tr. [...] Sotmetre a una influència irresistible, fascinar; captivar; produir com un dolç arravatament, plaure en alt grau, etc. *Encantar un serpent un ocell. Tots estàvem encantats de les seves proeses. Una bellesa, una gràcia, que encanta. Una veu que encanta.*
- b. **estranyar** v. tr. [...] Causar estranyesa. *Això m'ha estranyat molt.*
- c. **interessar** v. tr. [...] Alguna cosa que concerneix els altres afectar (algú) per la part que hi pren; suscitar interès. *Aquesta lectura m'ha interessat molt. És una cosa que no m'interessa gens ni mica. Això no interessa l'auditori.*
- d. **molestar** v. tr. Donar, causar, molèstia. *Si reposa, no el vull molestar: ja tornaré més tard. Aquell soroll molesta. Aquest mal em molesta molt. Els colls alts em molesten.*
- e. **preocupar** v. tr. [...] Ocupar, absorbir, l'ànim (d'algú) un temor, una sospita, etc. que dona ànsia, turment, etc. *El preocupa molt la sort que pugui tenir el seu fill.*
- f. **sorprendre** v. tr. [...] Fig. Colpir l'ànima (d'algú) una cosa inesperada, meravellar (algú) amb quelcom d'inesperat, d'incomprensible. *Em sorprèn que us en desdigueu, ara. Em sorprèn en ell tanta fermesa.*
 (DGLC)

5. Per a una distribució dialectal d'una altra alternança acusatiu/datiu que afecta els verbs de transferència catalans (*pagar, robar, telefonar, trucar...*), vegeu Pineda (2016, 2020).

Diversos autors han assenyalat que el règim datiu de determinades accepcions dels verbs *encantar* ‘agradar (molt)’, *estranyar* ‘causar estranyesa’ i *interessar* ‘suscitar interès, desvetllar i retenir l’atenció’ reben un suport especial d’uns quants tractadistes i diccionaris (cf. Wheeler *et al.* 1999: §25.4.1, Ginebra 2003: §4.3, Ramos 2004: 129-131, Mestres *et al.* 2009: §XX 3.1.2). Ja des d’abans de la publicació de la *GIEC*, uns quants diccionaris defensen el règim datiu d’aquestes accepcions dels tres predicats: entre d’altres, el *DLCM*, el *DNV*, el *DPUV*, el *GDLC* i el *GD62* per a tots tres verbs; el *GLarC* i el *NDA* per a *estranyar* i *interessar*; el *DV* per a *encantar* i *estranyar*.⁶ En canvi, el règim datiu dels verbs *molestar*, *preocupar* i *sorprendre* no ha rebut el mateix suport lexicogràfic abans de la publicació de la *GIEC*.⁷

Hi ha lingüistes que abonen explícitament el règim datiu d’accepcions concretes dels verbs *encantar*, *estranyar* i *interessar*: Ginebra (2003: §4.3) per a tots tres verbs; Ynglès (1991) i Ginebra (2005: §277) per a *encantar* i *interessar*; Ruaix (1994: 82-85) per a *estranyar* i *interessar*; Ruaix (1998: 113-114), Cabré / Mateu (1998) i Ginebra / Montserrat (2002) per a *interessar*; Solà (1999: §104) per a *estranyar*.⁸ La referència específica al règim datiu dels tres verbs *molestar*, *preocupar* i *sorprendre* com un model de predicats que permeten una configuració sintacticosemàntica diferenciada en les oracions, segons el règim acusatiu o datiu, correspon a l’estudi de Cabré / Mateu (1998) sobre l’alternança acusatiu/datiu en aquests verbs —cf. els exemples de (2)—; juntament amb altres predicats psicològics, aquesta és una línia de treball iniciada per Ynglès (1991) i seguida per altres autors que indico més endavant.

Altres publicacions inclouen verbs concrets dels sis que estan recollits a (3) en llistes més àmplies de predicats psicològics que regeixen datiu: Solà (2008: §S 21.5.2b) per a tots sis verbs i Solà (2009: §69) per a *interessar* i *preocupar*; Hernanz (2008: §S 1.3.3.2) per a *interessar*, *molestar* i *preocupar*; Bel (2008: §S 2.2.4.2) per a *estranyar*, *interessar* i *preocupar*; Mas / Vilagrasa (2012: 488) per a *encantar*, *interessar* i *molestar*. D’altra banda, no falten autors que es manifesten en contra del règim datiu de tots els sis verbs de (3), com Badia *et al.* (2004: 312-313).⁹ D’altres rebutgen explícitament el règim datiu d’algun verb concret: Jané (1984a) per a *encantar* i Jané (1984b; 1984c) per a *preocupar*; Ruaix (1994: 83-84) per a *molestar* i *preocupar* —tot i que Ruaix (1994: 83) tampoc ac-

6. A més, com s’indica a l’apartat §3, el *DIEC2* publicat l’any 2007 admet el doble règim (acusatiu i datiu) del verb *interessar* (el *DUVC* també l’admet, però en l’accepció ‘concernir o convenir’; en canvi, considera que l’accepció ‘suscitar interès’ regeix acusatiu). Admeten també el doble règim el *DUVC* i el *NDA* per al verb *encantar*, i el *DUVC* per a *estranyar*.

7. El *DNV* recull una accepció amb datiu del verb *molestar* ‘resultar molesta, una cosa, a algú’ (ex.: *A la Joana li molesta la música de la discoteca*). D’altra banda, segons Lorente (2019: 365, nota 1), el *Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC)* aporta pocs exemples amb experimentador datiu en oracions d’aquests tres predicats: vuit casos amb *molestar* (de 587 ocurrences), nou amb *preocupar* (de 1.262 ocurrences) i cap amb *sorprendre* (de 1.075 ocurrences).

8. A més, Mestres *et al.* (2009: §XX 3.1.2) proposen el doble règim de tots els sis verbs de (3) —entre molts altres verbs psicològics catalans (cf. l’apartat §3 i la nota 30)— «fins que l’IEC s’hi pronuncia explícitament».

9. Vegeu també el tractament de cada verb al vocabulari de dubtes d’aquesta publicació (cf. Badia *et al.* 2004: §XIII).

cepta el règim datiu del verb *encantar*, al *NDA*, del mateix Ruaiç, l'autor indica que és «admissible o almenys tolerable (al costat de l'ús originari)»—; Mallafre (1999) per a *encantar* i *interessar*; Solà (1999: §93) per a *preocupar* —però accepta el règim datiu del verb a Solà (2009: §54-§55, §69)—; Ginebra (2003: §4.3) per a *molestar*, *preocupar* i *sorprendre*; Paloma / Rico (2008: 15-16, 65) per a *interessar*, *molestar*, *preocupar* i *sorprendre*.

La construcció sintàctica amb datiu dels verbs AcExp no ha estat validada en la majoria dels casos per la normativa catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), tot i que recentment la *GIEC* i els canvis introduïts al *DIEC2* en línia el 5 d'abril del 2017 han acceptat el règim datiu —juntament amb el règim tradicional acusatiu— en alguns predicats concrets: *encantar*, *estranyar*, *molestar* i *preocupar*.¹⁰ La publicació de la *GIEC* és de novembre del 2016 i el Ple de la Secció Filològica de l'IEC va aprovar el 20 de gener del 2017 les modificacions del *DIEC2* en línia. Ja abans, la normativa va admetre el règim intransitiu del verb *interessar* —juntament amb el règim acusatiu—, novetat que apareixia recollida al *DIEC2* publicat el mes de març del 2007; la *GIEC* (§21.5a) i la *GEIEC* (§17.3c) indiquen que *interessar* pertany al grup verbal de la classe de *agradar*, verbs psicològics que regeixen datiu (DatExp).

Per als verbs *molestar*, *preocupar* i *sorprendre*, la vacil·lació entre tots dos règims es pot comprovar als exemples amb acusatiu de (4a)-(6a), en contrast amb els exemples amb datiu de (4b)-(6b), segons diferents mitjans de comunicació quan publiquen la mateixa notícia (4)-(5) o quan recullen diferents declaracions d'una mateixa persona (6).

- (4) a. Medina va remarcar que la denominació oficial del territori és Comunitat Valenciana tal com figura en l'Estatut, “els agrada o no” i va afegir que “a l'esquerra la molesta, però nosaltres sempre hem dit Comunitat Valenciana”.
(*El Punt Avui*, 17 de maig del 2013)
- b. El batlle torna a encendre el micro per defensar el vet al nom ‘País Valencià’ i afirma: ‘[...] A l'esquerra li molesta, ho lamente, però nosaltres sempre n'hem dit Comunitat Valenciana.’
(*VilaWeb*, 17 de maig del 2013)
- (5) a. «[...] la preocupa qui els fa fotos, la preocupa on van, qui se'ls acosta... És una reacció molt de mare», va explicar Aguilar.
(*Diari de Girona*, 5 d'abril del 2018)
- b. També ens van oferir l'opinió de la periodista Inma Aguilar [...], que va assenyalar: «Li preocupa qui fa les fotos, i li preocupa qui se'ls acosta».
(*El Periódico de Catalunya*, 6 d'abril del 2018)

10. Per a *encantar*, vegeu *GIEC* (§21.5a); per a *molestar* i *preocupar*, *GIEC* (§21.5c). En canvi, la *GIEC* no recull el règim opcional datiu del verb *estranyar*, però sí que apareix a la versió actualitzada del *DIEC2* en línia de l'any 2017: fins llavors, el *DIEC2* només admetia el règim acusatiu d'aquest predicat.

- (6) a. Munté diu que no la sorprèn que es desestimi investigar Fernández Díaz [subtítol] (*El Punt Avui*, 16 de juliol del 2016)
 b. Munté (PDeCAT) diu que li sorprèn que Manuel Valls pugui «connectar» amb Barcelona des de París [titular] (*Aldia.cat*, 21 d'abril del 2018)

Diversos autors han defensat que hi ha una configuració sintacticosemàntica diferent entre les dues oracions d'aquesta alternança acusatiu/datiu, entre una oració causativa de canvi d'estat en l'alternant amb experimentador acusatiu, i una d'estativa en l'alternant amb experimentador datiu: cf. Ynglès (1991); Cabré / Mateu (1998); Ramos (2002, 2004); Morant (2008); Rosselló (2008: §S 13.3.7.3); Solà (2009: §54-§55), entre d'altres. A més, quan Solà (2009: §54.1) afirma que els dos alternants de (7a) i (7b) «no són semànticament equivalents», s'intueix una diferència en el significat lèxic del verb *molestar* de tots dos alternants, un canvi en el significat conceptual, idiosincràtic o enciclopèdic de l'arrel verbal $\sqrt{molest}$.¹¹

- (7) a. A la Maria *li molesten* els nens ('li són una molèstia, no els suporta, no és criaturera').
 b. Els nens *molesten la Maria* (o *la molesten*) tirant-li boles de paper ('li fan alguna cosa que li causa molèstia').
 (Solà 2009: §54.1)

Com es pot comprovar als exemples de (2) —repetits a (8)—, hi ha dos mecanismes que ajuden a diferenciar totes dues interpretacions, encara que de vegades no es fan evidents en tots els exemples d'ús: l'aspecte verbal i l'ordre de mots dins l'oració. D'una banda, el temps verbal perfectiu facilita la interpretació causativa (8a) i el temps verbal imperfectiu facilita la interpretació estativa (8b); de l'altra, l'ordre neutre oracional subjecte-verb-objecte (SVO) facilita la interpretació causativa (8a) i l'ordre neutre oracional objecte-verb-subjecte (OVS), l'estativa (8b).

- (8) a. Les teves paraules la van *sorprendre, preocupar, molestar* molt.
 b. Li *soprèn, preocupa, molesta* que la joventut d'avui fumi tant.
 (Cabré / Mateu 1998: 77 (3))

A l'apartat §2 estudio més a fons què diferencia les oracions causatives d'ordre SVO dels verbs AcExp amb experimentador acusatiu de les estatives d'ordre OVS dels matei-

11. Per a més mostres d'aquest contrast semàntic (tot i que sense canvi d'ordre oracional), vegeu els exemples de Gutiérrez Ordóñez (1999: §30.5.2.5 (87)) de l'espanyol, amb canvi de règim: *Los niños la molestan* (= «Le están causando molestias»); *Los niños le molestan* (= «Los niños no le gustan, le resultan molestos»). Fullana (1994-1995: 185-186) mostra amb dos exemples del català (sense canvi de règim) el contrast assenyalat per Grimshaw (1990) en els verbs ObjExp, entre el que anomena una *lectura psicològica* (primer exemple) i una *lectura agentiva* (segon exemple): *Els nens/els crits molesten l'àvia* (= a l'àvia no li agraden els nens/els crits); *Els nens molesten l'àvia posant-li el dit a l'ull* (= els nens molesten l'àvia voluntàriament).

xos verbs construïdes amb experimentador datiu, per analitzar detalladament com es manifesta la configuració sintacticosemàntica diferenciada de cada un d'aquests dos tipus d'oracions. A l'apartat §3 s'hi constata que l'anàlisi anterior no és suficient, perquè en català hi ha oracions estatives d'ordre OVS amb verbs AcExp en què l'experimentador està representat per un clític amb morfologia d'acusatiu;¹² per tant, a §3 aprofundeixo en les característiques específiques de l'argument experimentador en les oracions estatives OVS d'aquests predicats. A les conclusions finals (§4) proposo que la natura lèxica i el possible canvi de significat idiosincràtic de l'arrel verbal de determinats predicats AcExp poden explicar que les oracions estatives d'ordre OVS es presentin amb un clític d'acusatiu o amb un de datiu.

2. CONTRAST ENTRE LES ORACIONS DE VERBS ACEXP AMB ACUSATIU I AMB DATIU

Convé distingir les característiques sintàctiques i semàntiques de cada una de les oracions alternants de verbs AcExp que presenten un canvi de règim, i definir en quins contextos s'usen aquests predicats amb una estructura d'acusatiu o amb una altra de datiu. Juntament amb les proves sintàctiques aspectuals, hi ha altres diferències que permeten destriar totes dues construccions. En aquest apartat recullo unes quantes proves que, per contrast, poden ajudar a desfer l'ambigüitat d'aquests verbs i a decidir en cada cas si una oració es pot construir amb acusatiu o, hipotèticament, amb datiu, al marge de consideracions normatives. Per fer les proves, parteixo dels exemples de Solà (2009: §54.1) recollits a (7) i que reformulo a (9), dues construccions possibles del verb AcExp *molestar*: a (9a) el verb regeix acusatiu en una oració esdevenimental de causació externa amb canvi d'estat i ordre neutre SVO, i a (9b) el verb regeix datiu en una oració estativa d'ordre neutre OVS i duplicació de clític.¹³

- (9) a. Els nens molesten la Maria. → Els nens la molesten.
b. A la Maria li molesten els nens. → Li molesten els nens.

A (9a) hi ha una lectura específica o referencial del SD *els nens* (uns *nens* concrets); en canvi, a (9b) hi ha una lectura genèrica o de classe (*els nens* en general), en què l'article

12. Acedo-Matellán / Mateu (2015) defensen que els verbs AcExp de l'espanyol poden formar oracions causatives estatives en contextos determinats, amb ordre sintàctic SVO i experimentador acusatiu (*Tu actitud la ha molestado desde siempre*): no les estudio en aquest article.

13. L'anàlisi que faig de l'oració de (9a) es podria aplicar tant a oracions de causació externa agentiva (*Els nens molesten la Maria*) com de causació externa no agentiva (*El soroll del carrer molesta la Maria*). La lectura esdevenimental de l'oració seria més evident amb un aspecte verbal perfectiu (*Els nens van molestar la Maria* → *Els nens la van molestar*): hi mantinc el temps verbal en present per aconseguir una comparació paral·lela amb l'oració *A la Maria li molesten els nens* de (9b).

determinat plural (*els*) es refereix a la suma màxima de tots els individus que formen part de la classe dels nens (cf. Borik / Espinal 2015). La primera oració denota un *S(tage)-level predicate* (cf. Carlson 1977), un estadi transitori en un temps i una situació concreta, i l'oració focalitza l'acció de *els nens* (del nominatiu); la segona oració denota un *I(ndividual)-level predicate* (cf. Carlson 1977), de propietats permanents, i l'oració focalitza l'actitud de *la Maria*, del datiu: «the event is oriented to the dative» (Cuervo 2003: §4).¹⁴

L'oració de (9a) pot tenir —almenys aparentment— un alternant pronominal intransitiu: *La Maria es molesta*; però no és possible aquesta alternança amb l'oració de (9b): **La Maria es molesta*. Cal tenir en compte que en el cas concret del verb català *molestar* hi ha un canvi de significat del verb en el que sembla que siguin els dos alternants de l'alternança causativa: 'causar molèstia' a l'alternant transitiu i, segons molts diccionaris, 'ofendre's, sentir-se ofès' a l'alternant intransitiu (cf. *DIEC2*, *DNV*, *DUVC*, *GDLC*). Tenint en compte aquestes dades, el verb català *molestar* no participaria en l'alternança causativa en l'accepció 'causar molèstia': formaria un verb ergatiu pronominal amb un altre significat ('ofendre's, esdevenir ofès'), que no seria l'alternant intransitiu de l'alternança causativa del verb *molestar*; tot i això, la *GIEC* (§21.5c) indica que hi ha una accepció de *molestar* que participa en l'alternança causativa. Aquest fenomen no és el més habitual en els verbs AcExp, que solen presentar l'alternança sense canviar el significat del verb (10).

- (10) a. Els nens van {commoure / emocionar / esparverar / impressionar / neguitejar} la Maria ('el nens van causar + *substantiu psicològic* + a la Maria').
 b. La Maria es va {commoure / emocionar / esparverar / impressionar / neguitejar} ('la Maria va esdevenir + *participi/adjectiu psicològic*').

D'altra banda, l'oració de (9a) pot rebre una interpretació inespecífica o arbitrària amb un subjecte nul plural, que indica que és un agent (11a) (cf. Pesetsky 1995: 38-42),¹⁵ cosa que a l'oració de (9b) no es compleix (11b). Agentivitat que es mostra per l'acceptabilitat o no, respectivament, de la construcció en imperatiu (12) (cf. Cabré / Mateu 1998; Rosselló 2008). A més, mantenint la semàntica causativa i l'estativa, respectivament, en cadascuna de les dues oracions, només la primera passa el *tough-construction test* (13) (cf. Kailuweit 2005: 118).¹⁶

14. Per a alguns autors (cf. Pylkkänen 1997, 2000; Landau 2010), els únics predicats psicològics que indiquen un *Individual-level predicate* o propietats permanents són els verbs SubjExp. Segons Pylkkänen, els verbs ObjExp estatus (que diversos autors equiparen als DatExp de l'espanyol o del català) indiquen una causació estativa sense canvi d'estat, però el manteniment de l'estat depèn de la presència física o mental de l'estímul (una causa externa conceptual), no és una propietat permanent de l'experimentador. En una línia d'argumentació diferent, considero que tant les construccions amb verbs SubjExp —quan denoten estats— com les construccions amb verbs DatExp són *Individual-level predicates*: expressen una propietat permanent de l'experimentador en la mesura que denoten una predisposició personal permanent davant un estímul determinat.

15. En contra de la hipòtesi de Belletti / Rizzi (1988: 299-302), que afirmen que aquesta interpretació arbitrària seria una prova de la inacusativitat d'un predicat.

16. Kailuweit (2005: 118 (67)-(68)) utilitza aquesta prova per demostrar l'agentivitat d'oracions del francès i l'italià en què el verb té una semàntica causativa pròpera a 'molestar': *Claude est facile a déranger*; *Claudio è facile {a + da} disturbare*.

- (11) a. *pro*_{arb} Molesten la Maria → Algú (algun nen) molesta la Maria.
 b. *A la Maria li *pro*_{arb} molesten → *A la Maria algú (algun nen) li molesta.
- (12) a. Nens, molesteu-la! ((a) la Maria).
 b. *Nens, molesteu-li! (a la Maria).
- (13) a. La Maria és fàcil de molestar. [semàntica causativa de canvi d'estat]
 b. *La Maria és fàcil de molestar. [semàntica estativa]

L'oració de (9a) admet un complement de mitjà introduït per la preposició *amb*, que indica un agent o una causa esdevenimental (14a) (cf. Mateu 2000); en canvi, l'oració de (9b) no admet un agent o una causa esdevenimental i el complement introduït per la preposició *amb* no pot ser de mitjà (14b). A més, una construcció amb un datiu possessiu en la primera oració mostra que és compatible amb verbs transitius agentius (15a) (cf. Landau 1999); per aplicar aquesta prova a (15b) mantinc el règim acusatiu del verb —*molesten els coloms*, seguint l'antiga normativa del *DIEC2* i l'opció de diversos autors—, per tenir una oració transitiva i evitar dos datius dins l'oració: amb una semàntica estativa de l'oració, el datiu de possessió hi és incompatible. Hi ha més proves que mostren la natura agentiva de (9a) i la no agentiva de (9b), pel contrast entre l'acceptabilitat de les oracions de (16a) i la no acceptabilitat de les de (16b).

- (14) a. Els nens molesten la Maria amb un bastó.
 b. ?A la Maria li molesten els nens amb un bastó.¹⁷
- (15) a. Els nens li molesten els coloms (a la Maria).¹⁸
 b. *Els nens li molesten els coloms (a la Maria).
- (16) a. Els nens molesten la Maria {intencionadament / deliberadament}. / —Què fan els nens? —Molesten la Maria. / La Maria és molestada pels nens.
 b. *A la Maria li molesten els nens {intencionadament / deliberadament}. / —*Què fan els nens? —*Molesten la Maria. / *La Maria és molestada pels nens.

També hi ha un contrast entre les dues interpretacions possibles de (9a) amb un modificador verbal (17) i l'única possible de (9b) en un context similar (18). Seguint Hale i Keyser, Bosque / Masullo (1998) anomenen *eventive quantification* (*E-quantification*) la quantificació iterativa, que queda legitimada per un nucli esdevenimental; i anomenen *inherent quantification* (*I-quantification*) la quantificació dels elements predicatius in-crustats més profundament en l'estructura sublèxica dels verbs (noms, adjectius i prepo-

17. Amb una lectura predicativa, aquesta oració és acceptable: *A la Maria li molesten els nens que tenen un bastó*.

18. Aquesta oració seria més natural amb un altre verb AcExp: *Els nens li espanten els coloms (a la Maria)*.

sicions). L'estructura semàntica i argumental d'oracions esdevenimentals amb verbs psicològics AcExp explica que presentin les *E/I-ambigüïties* —en termes de Bosque / Masullo 1998— de (17), cosa que no és possible en les construccions estatives d'aquests verbs (18).

- (17) a. Els nens molesten molt la Maria → dues interpretacions possibles:
 a.1. Interpretació quantitativa: 'en alt grau', 'els nens s'excedeixen molestant-la'.
 a.2. Interpretació repetitiva (o iterativa): 'sovint', 'els nens la molesten una vegada i una altra'.
- b. Els nens continuen molestant la Maria → dues interpretacions possibles:
 b.1. Interpretació de procés: 'ara', 'els nens l'estan molestant ara'.
 b.2. Interpretació repetitiva (o iterativa): 'sovint, al llarg del temps, tornar a', 'els nens la tornen a molestar una vegada i una altra'.
- (18) a. A la Maria li molesten molt els nens → només una interpretació:
 a.1. Interpretació quantitativa: 'en alt grau', 'la Maria té una actitud habitual de molta aversió als nens'.
 a.2. *Interpretació repetitiva (o iterativa): *'sovint'.
- b. A la Maria li continuen molestant els nens → només una interpretació:
 b.1. *Interpretació de procés (*'ara') vs. interpretació d'estat ('habitual'), 'la Maria té una actitud habitual i continuada d'aversió als nens que no ha canviat amb el temps'.
 b.2. *Interpretació repetitiva (o iterativa): *'sovint'.

Pel que fa als components de l'estructura eventiva, a (9a) hi ha els tres components dels verbs causatius de canvi d'estat [causa + procés (canvi) + estat resultant] (19a) (cf. Levin / Rappaport Hovav 1995; Cabré / Mateu 1998; Rosselló 2008); en canvi, a (9b) no hi són (19b). En el primer cas es manifesta un estat final resultant d'un canvi d'estat (*La Maria no estava inicialment molesta i ha quedat molesta*) i a continuació de l'oració *Els nens molesten la Maria* serien coherents les oracions de (20a); és un contrast amb el que s'esdevé en el segon cas (**La Maria no estava inicialment molesta i ha quedat molesta*) i a continuació de l'oració *A la Maria li molesten els nens* no serien coherents les oracions de (20b).

- (19) a. Els nens molesten la Maria. [Els nens = X / molesten = V / la Maria = Y]
 1. Els nens molesten (causen o fan molèstia). [causa] X Verb
 2. La Maria es molesta (esdevé molesta). [procés o canvi] Y es Verb
 3. La Maria {està / queda} molesta. [estat resultant] Y està Vpp

- b. A la Maria li molesten els nens. [Els nens = X / molesten = V / a la Maria = Y]
 1. Els nens molesten (són molestos / *causen molèstia). [**causa*]¹⁹ X Verb
 2. *La Maria es molesta (esdevé molesta). [**procés o canvi*] *Y es Verb
 3. *La Maria {està / queda} molesta. [**estat resultant*] *Y està Vpp
- (20) a. La Maria està molesta; Molesta, la Maria mira els nens amb rancúnia; La Maria mira els nens molesta; La Maria ha quedat molesta.
 b. *La Maria està molesta; *Molesta, la Maria mira els nens amb rancúnia; *La Maria mira els nens molesta; *La Maria ha quedat molesta.

A (9a) el participi passat del verb es pot utilitzar com a adjectiu (21a), cosa que a (9b) no és possible (21b) (cf. Jané 1984c). D'altra banda, la definició possible del verb en la primera oració és la corresponent a una construcció transitiva de causació externa amb canvi d'estat (22a), i en la segona oració la corresponent a una oració estativa (22b). A més, el verb amb acusatiu permet una paràfrasi causativa (23a) (cf. Solà 2009: §54.1), cosa que no permet el verb amb datiu (23b).

- (21) a. Els nens molesten la Maria. → La persona molestada (la Maria).
 b. A la Maria li molesten els nens. → *La persona molestada (la Maria).
- (22) a. verb causatiu + substantiu psicològic → {causar / produir / provocar} + molèstia → *Els nens causen molèstia a la Maria*.
 b. verb estatiu + adjectiu psicològic²⁰ → {ser / resultar} + molest → *A la Maria li són molestos els nens*.
- (23) a. Els nens molesten la Maria = Els nens fan que la Maria {es molesti²¹ / esdevingui molesta}
 b. A la Maria li molesten els nens ≠ *Els nens fan que la {Maria es molesti / esdevingui molesta}

19. Indico amb un asterisc el terme *causa* en el sentit que no és una causa que provoca un canvi d'estat en una oració esdevenimental. D'altra banda, cal observar que l'oració *Els nens molesten*, interpretable com 'els nens són molestos' a (19b1), és una construcció estativa en què l'arrel verbal indica la propietat d'un hipotètic estímul d'una experiència psicològica (*els nens*): vegeu la caracterització semàntica indicada per Cuervo (2003: §1.3.3.2) per a aquest tipus de construcció. És un estat ben diferent del que denota el tercer component de l'estructura eventiva d'un verb causatiu, com el recollit a (19a3): en aquest cas, és un estat resultant d'un canvi d'estat previ, no pas una propietat, i està referit a l'experimentador, no pas a l'argument que expressa l'origen de l'experiència psicològica.

20. Per a una exposició més planera, faig servir la categoria gramatical d'adjectiu en aquesta definició, tot i que en realitat els verbs psicològics en l'indoeuropeu són denominals (*ser o resultar + de molèstia*; *A la Maria li són de molèstia els nens*): vegeu Bouchard (1992: 33, nota 10) i Cabré / Mateu (1998: 77).

21. Cal tenir-hi en compte el possible canvi de significat de *molestar-se* 'ofendre's' (cf. *supra*).

L'oració de (9a) s'organitza conceptualment en el domini del temps (domini-T) i s'hi ressaltava l'acció en el temps del subjecte, el participant més prominent i origen d'una energia (*els nens*) cap a una fita (*la Maria*); en canvi, (9b) s'organitza conceptualment en el domini de l'espai (domini-E) i s'hi ressaltava una relació estàtica entre tots dos participants, el datiu experimentador —que és el participant més prominent i domina la visió de l'escena (*la Maria*)— i el subjecte (*els nens*) (cf. Ynglès 2011).²²

També es pot considerar la interpretació que es fa d'una referència pronominal des del punt de vista del receptor del discurs. Incidirà en el receptor la seva capacitat d'interpretar un món que mostra la coherència existent entre unes entitats i uns esdeveniments connectats, i la capacitat de centrar l'atenció en un subcomponent de la situació tot deixant en el rerefons la resta (cf. Kehler 2002: 143-179). Per fer aquesta prova canvio un dels participants de l'oració perquè tots dos coincideixin en persona (3a), gènere (femení) i nombre (singular), i així la referència pronominal esculli entre dos referents potencialment idèntics. En totes dues oracions (amb acusatiu i amb datiu), el referent identificat pel receptor del discurs es relaciona amb el participant jeràrquicament més prominent (*grammatical role hierarchy preferences*), tenint en compte que el participant que ocupa la posició del subjecte es considera més prominent —«more salient» (Kehler 2002)— que el que ocupa la posició d'objecte. El contrast de (24) és coherent amb la posició estructural de tots dos participants: a (24a) *la Rosa* és el participant estructuralment més prominent i a (24b) ho és *la Maria*.²³

- (24) a. La Rosa molesta la Maria. En Joan li diu que se'n vagi a casa (li = a la Rosa)
 b. A la Maria li molesta la Rosa. En Joan li diu que se'n vagi a casa (li = a la Maria).

Del que s'ha vist en aquest apartat es podria deduir que molts parlants necessiten fer un canvi de règim sintàctic dels verbs AcExp, a més d'un canvi de l'ordre oracional, quan els utilitzen en una construcció estativa. Altrament dit, la diferent interpretació semàntica i lexicoaspectual d'aquestes oracions quedaria reflectida en una diferent configuració sintàctica de les construccions en què participen els verbs AcExp catalans. De fet, diversos autors —Fábregas 2015; Viñas-de-Puig 2017; Ganeshan 2019— defensen que el canvi entre la lectura causativa i la lectura estativa d'aquestes oracions de l'espanyol implica un canvi real de cas, respectivament, entre l'acusatiu i el datiu. Però a l'apartat següent analitzo unes altres dades del català que obliguen a matisar aquesta deducció.

22. Tot i que Ynglès (2011) usa els dos dominis de construcció [espai↔temps] per als possessius i datius de l'anglès i el català, utilitzo el domini del temps en aquestes oracions amb acusatiu per mostrar com el parlant conceptualitza l'escena.

23. Per a la posició estructural prominent de l'argument experimentador datiu en oracions com *A la Maria li molesten els nens*, en posició d'argument extern legitimat per un aplicatiu alt, vegeu Pineda / Royo (2017: (37a)) i Royo (2020: 388, Figure 3).

Expressament descarto oracions en què puguin intervenir altres factors d'interpretació pronominal, com poden ser el paral·lelisme sintàctic (*grammatical role parallelism preferences: La Rosa molesta la Maria i en Joan la neguiteja* [la = *la Maria*]) o els aspectes semàntics del verb i el coneixement que el receptor té del món (*La Rosa molesta la Maria. En Joan li diu que no s'ofengui* [li = *a la Maria*]) (cf. Kehler 2002: 143-179).

3. LES ORACIONS ESTATIVES DELS VERBS ACEXP AMB ORDRE ORACIONAL OVS

Segons Ginebra (2003: 14; 29-30), existeix la possibilitat que els verbs AcExp catalans formin construccions estatives d'ordre OVS sense canviar d'acusatiu a datiu, per la qual cosa no necessiten alternar necessàriament de règim per aconseguir la doble interpretació sintacticosemàntica estudiada a l'apartat anterior (25). Ginebra (2005: §278) també ho exemplifica amb el verb *preocupar* (*A la professora Canals la preocupa fer classes a la tarda*); però igualment que amb el verb *molestar* (*A la professora Canals la molesta fer classes a la tarda*), l'oració amb *preocupar* sembla més forçada per a alguns parlants (cf. Ynglès 1991: 276, nota 8), si la comparem amb les oracions recollides a (25). D'alguna manera, la natura lèxica de cada verb AcExp influeix a l'hora de formar una oració estativa OVS amb un clític morfològicament de datiu o d'acusatiu.²⁴

- (25) a. Són uns brètols que es dediquen a acollonir els nens que surten de l'escola. / A la Marta l'acolloneix estar-se tota la nit a casa sola.
 b. No afalaguis la Lluïsa, que no et farà pas cas. / A la Lluïsa l'afalaga saber que tothom la busca quan té problemes.
 c. La Rosa amargava les seves germanes amb el mal caràcter que tenia. / A la Rosa l'amarga passar l'estiu amb els cosins.
 d. Els periodistes atabalaven la mare de l'encausat, per veure si xerrava. / Al seu germà l'atabala la nova responsabilitat i fa dies que no dorm gaire.
 e. El seu gest generós va emocionar els presents. / A la Raquel l'emociona seure hores i hores contemplant el paisatge.
 f. El discurs del poeta va commoure la concurrència. / Al Julià el commou recordar tots aquells esdeveniments.
 g. La notícia va alegrar la família. / Al David l'alegra anar pel món sabent que tothom el considera un triomfador.
 h. El cop li va aixafar els dits. / A la Mireia l'aixafa el record d'aquell fracàs.
 i. La palanca ha bloquejat la roda. / A la Montse la bloqueja aquesta nova situació.

24. De fet, la *GIEC* (§21.5b-c) distingeix dos subgrups de verbs AcExp, els de la classe de *obsessionar* i els de la classe de *preocupar*. Defensa la construcció amb acusatiu de tots dos grups, però accepta que els de la classe de *preocupar* admeten una construcció estativa d'ordre OVS amb experimentador datiu (*Li preocupa la situació política, a l'empresariat; Li preocupa el seu possible divorci*), que ni té el valor causatiu de l'oració transitiva (*No la preocupeu més*) ni el de procés cap a un canvi d'estat psicològic de l'oració ergativa pronominal (*Es va preocupar molt*): els exemples entre parèntesis són de la *GIEC*. Sobre aquesta construcció amb datiu, la *GIEC* (§21.5c) afirma que l'oració expressa «l'estat psicològic que experimenta la persona afectada» i que «tot i ser força estesa, no és d'ús general». Per contrast, hi ha autors que no accepten la construcció causativa o amb un agent del verb *preocupar*: vegeu Kailuweit (2007: 1700-1701, referit a l'espanyol (**No me preocupes!*)), com també Marín (2011: 33); i Kailuweit (2005: 188) per als verbs *préoccuper* francès i *preoccupare* italià, com també Vermandere (2002: 339-342) per al mateix verb italià.

- j. La tempesta va enfonsar el vaixell. / Al Gabriel l'enfonsa la idea d'haver d'anar a l'hospital a operar-se.
- k. La caminada m'ha ben destrossat. / Al Xavier el destrossa aquesta tensió contínua. (Ginebra 2003: 29-30)

Per a Ginebra (2003) és probable que tots els verbs AcExp puguin aconseguir aquest efecte —una «desagentització o descausativització» del subjecte, una «estativització» del verb i una «despacientització-subjectivització» del complement— només amb el canvi d'ordre oracional i de la jerarquia informativa (tema-remà) de l'oració, ja que tots tenen un component d'estativitat en la seva estructura semàntica (cf. Rosselló 2008: §S 13.3.7.3).²⁵ Les oracions de (25) amb ordre OVS tindrien una construcció sintàctica molt similar a la dels verbs DatExp, però amb un experimentador acusatiu en lloc d'un datiu. Aquest fenomen també passa amb verbs causatius de canvi d'estat no psicològics que poden prendre un sentit psicològic figurat, com *amargar*, *aixafar*, *bloquejar*, *enfonsar*, *destrossar*... (25c/h-k): són les *psych constructions* descrites per Bouchard (1995: 265-269).

Si es té en compte el contrast de (9), repetit a (26), per estudiar el contrast de (27) —amb un dels verbs utilitzats als exemples de (25), el verb *atabalar*—, cal substituir el clíctic datiu de l'oració *A la Maria li molesten els nens* (26b) pel clíctic acusatiu de *A la Maria l'atabalen els nens* (27b). Totes les proves fetes a l'apartat anterior per distingir aquesta última oració de l'oració de (27a) continuen sent vàlides. Per tant, són proves útils per caracteritzar de manera diferent totes dues construccions des del punt de vista sintacticosemàntic, però no ens ajuden a destriar el règim de cada una.

- (26) a. Els nens molesten la Maria.
b. A la Maria li molesten els nens.
- (27) a. Els nens atabalen la Maria.
b. A la Maria l'atabalen els nens.

La possibilitat del català de construir una oració estativa d'ordre OVS amb un verb AcExp i un experimentador que pot ser un datiu o un acusatiu obliga a fer una anàlisi més afinada sobre quina és la natura del datiu i de l'acusatiu que es presenten en aquestes oracions. És necessari saber si en català és suficient el canvi d'ordre oracional i la duplicació de clíctic per denotar un canvi sintacticosemàntic de l'oració o si, a més, es necessita un canvi de règim verbal.

Hi ha dades que indiquen que en aquestes oracions estatives, sigui quin sigui el règim verbal que mostrin (acusatiu o datiu) —cf. (2b), (4)-(6), (26b), (27b) i la segona oració de cada exemple de (25)—, el subjecte és un estímul de l'emoció i l'objecte no és un pacient, sinó un experimentador de la predicació estativa expressada pel verb (per exemple,

25. Vegeu, però, l'observació de la nota 19 sobre les característiques d'aquest component d'estativitat. Ginebra (2003) i Rosselló (2008) es refereixen al component indicat a (19a3) de les oracions causatives, que no és present a les oracions estatives: cf. (19b).

Els nens són molestos), en una posició estructural prominent respecte de l'estímul.²⁶ Independentment de si l'argument experimentador està representat per un clític d'acusatiu o de datiu, no es tracta d'un element tematitzat i té propietats d'un subjecte, amb el mateix comportament que l'experimentador d'oracions amb verbs DatExp (com *agradar*) o que altres subjectes canònics, un comportament diferent dels objectes tematitzats. Les proves que avalen aquestes afirmacions són que l'experimentador pot lligar una anàfora dins el subjecte (cf. Demonte 1989: 185-190; Eguren / Fernández Soriano 2004: 130), pot ser modificat per l'adverbi *només* (cf. Cuervo 1999: 21), permet l'extracció *Qu-* (cf. Belletti / Rizzi 1988: 337-338), pot ser un quantificador generalitzat indefinit en posició inicial (cf. Belletti / Rizzi 1988: 338), controla el subjecte d'una oració d'infinitiu (cf. Alsina 2008: §S 20.2.3.3) i en català no admet una coma que el separi de la resta de l'oració (cf. Ginebra 2003: 28-29; 2005: §280): vegeu Royo (2020: §3) per al desenvolupament d'aquestes proves.

D'altra banda, quan l'experimentador es presenta amb morfologia d'acusatiu en oracions estatives, hi ha dades que mostren que es tracta realment d'un datiu, si el col·loquem en la posició inicial de l'oració a través d'un pronom relatiu, un pronom interrogatiu o un sintagma determinant. En aquest context (28a), l'experimentador en posició inicial es comporta com l'experimentador datiu de les oracions amb verbs DatExp (28b): només pot ser un datiu, encara que amb verbs com *atabalar* es mantingui la morfologia de clític acusatiu dins l'oració. En canvi, l'experimentador en posició inicial pot tenir opcionalment morfologia d'acusatiu o de datiu en les corresponents oracions agentives amb verbs AcExp (28c), un comportament similar al de l'objecte de semàntica personal en oracions transitives de verbs no psicològics, siguin causatives o no (28d). A (28a) hi hauria un datiu «vestit» d'acusatiu o amb morfologia aparent d'acusatiu: vegeu Royo (2020: §4) per a una argumentació i exposició més àmplia de les proves.²⁷

- (28) a. És una persona {a qui / *que} (l') atabala l'augment imprevist de feina.
 b. És una persona {a qui / *que} no (li) agrada l'augment imprevist de feina.
 c. És una persona {a qui (l') / que} han atabalat contínuament amb problemes.
 d. És una persona {a qui (l') / que} han {ferit / vist} amb una navalla.

26. A diferència del que s'esdevé en l'alternant causatiu de l'alternança acusatiu/datiu, en què el subjecte és una causa externa provocadora d'un canvi d'estat en posició estructural prominent (que pot ser un agent o una causa inanimada) i l'objecte és un pacient que experimenta un canvi d'estat.

27. Des d'un enfocament neoconstruccionista, a Pineda / Royo (2017: §3) i Royo (2020: §5) es proposa que el mecanisme sintàctic que pot explicar les oracions estatives en què l'experimentador té morfologia d'acusatiu aparent és el *marcatge diferencial d'objecte indirecte* o MDOI (cf. Bilous 2011; Pineda 2016). Tot i que les oracions són estatives, el MDOI permetria als parlants utilitzar aquestes construccions amb verbs que per la seva natura lèxica es resisteixen a ser concebutos com a estatius, perquè en els esquemes conceptuals dels parlants es relacionen estretament amb verbs causatius de canvi d'estat. Significativament, els verbs causatius físics o no psicològics que prenen una semàntica psicològica per expansió metafòrica del significat mantenen la forma de clític acusatiu en les oracions estatives OVS: cf. (25c/h-k).

L'estudi del contrast sintacticosemàntic entre les dues construccions de l'alternança acusatiu/datiu d'aquests predicats i l'anàlisi de la natura de l'experimentador en aquestes oracions no s'adiuen amb el tractament que determinats verbs AcExp reben en alguns reculls lexicogràfics o lingüístics, que proposen un ús absolutament opcional tant del règim acusatiu com del règim datiu en una mateixa accepció o subaccepció d'un petit nombre de verbs amb objecte experimentador, en contextos idèntics i amb els mateixos exemples, sense indicar una diferència específica entre tots dos usos. És una opcionalitat absoluta que no ajuda a aclarir en quins contextos es pot utilitzar el verb amb acusatiu i en quins altres amb datiu, ja tingui morfologia transparent de datiu o morfologia superficial d'acusatiu. Abans de la publicació de la *GIEC*, recullen aquesta opcionalitat total en el verb *interessar* el *DIEC2*, l'*ésAdir* i l'*Optimot*,²⁸ i el *DUVC* en l'accepció 'concernir o convenir'; en el verb *encantar* el *DUVC*, el *NDA* i l'*ésAdir*;²⁹ i el *DUVC* en el verb *estranyar*. Mestres *et al.* (2009: §XX 3.1.2) van més enllà i amplien força la llista de verbs amb un règim optatiu a l'espera de la sanció normativa.³⁰

En els canvis introduïts al *DIEC2* en línia el 5 d'abril del 2017, arran de la publicació de la *GIEC*, s'accepta el règim datiu dels verbs *encantar*, *estranyar*, *molestar* i *preocupar*, juntament amb el règim tradicional acusatiu. El *DIEC2* introdueix les modificacions a les entrades dels verbs *encantar* (29), *estranyar* (30) i *preocupar* (31) seguint el model d'opcionalitat absoluta de règim que ja havia recollit abans per al verb *interessar* (32). Però ho fa altrament amb el verb *molestar* (33), que presenta una definició i uns exemples diferents segons el règim verbal; fins i tot, els exemples tenen un ordre d'elements oracionals invers en cada una de les dues accepcions de *molestar*: SVO a (33a) i OVS a (33b). La versió actualitzada del *DIEC2* no accepta, en canvi, el règim datiu del verb *sorprendre* (34).³¹ En la majoria dels casos, la versió actualitzada del *DIEC2* recull exemples amb un experimentador representat per un clític de tercera persona, que permet identificar dins l'oració el règim acusatiu o datiu del verb i que en alguns casos concrets representa una millora respecte als exemples del *DGLC* (cf. (3)), del *DIEC* i de la versió anterior del *DIEC2*.

- (29) a. **2 2 tr.** [LC] Produir (a algú) com un dolç arravatament, plaure-li en alt grau, captivar. *Una veu que encanta tothom. L'encanta cuinar. Una bella, una gràcia, que encanta.*
 b. **2 3 intr.** [LC] *Una veu que encanta a tothom. Li encanta cuinar.*
 (*DIEC2*: modificació del 5 d'abril del 2017)

28. Per als arguments a favor de considerar el verb *interessar* com a DatExp en l'accepció 'suscitar interès' de molts diccionaris, redefinida com a 'ser o resultar interessant', vegeu Royo (2017).

29. L'*ésAdir* ha modificat aquesta entrada tenint-hi en compte la *GIEC* i els canvis introduïts al *DIEC2* en línia l'abril del 2017. A diferència de l'opcionalitat de règim a la versió actualitzada del *DIEC2* i a l'antiga entrada de l'*ésAdir*, a la nova entrada s'hi indica el següent: «Ús intransitiu, amb el significat 'agradar molt'».

30. Són els verbs següents: *afectar*, *alegrar*, *amoïnar*, *apassionar*, *complaure*, *concernir*, *disgustar*, *emprenyar*, *encantar*, *esperar*, *estranyar*, *fascinar*, *fastiguejar*, *horroritzar*, *impressionar*, *incomodar*, *indignar*, *interessar*, *meravellar*, *molestar*, *neguitejar*, *preocupar*, *rebotar*, *satisfer*, *sorprendre*.

31. Com a les entrades del *DGLC* de (3), a les entrades del *DIEC2* de (29)-(34) hi recullo les accepcions més directament relacionades amb una semàntica psicològica.

- (30) a. **2 1 tr.** [LC] Causar estranyesa (a algú). *Això l'ha estranyat molt.*
 b. **2 3 intr.** [LC] Causar estranyesa a algú. *Això li ha estranyat molt.*
 (DIEC2: modificació del 5 d'abril del 2017)
- (31) a. **2 2 tr.** [LC] Ocupar l'ànim (d'algú) causant-li ànsia o turment. *El preocupa molt la sort que pugui tenir el seu fill.*
 b. **2 3 intr.** [LC] Ocupar l'ànim d'algú causant-li ànsia o turment. *Li preocupa molt la sort que pugui tenir el seu fill.*
 (DIEC2: modificació del 5 d'abril del 2017)
- (32) a. **2 2 tr.** [LC] Suscitar interès (a algú). *Aquesta lectura l'ha interessat molt. És una cosa que no l'interessa gens ni mica. Això no interessa l'auditori.*
 b. **2 3 intr.** [LC] *Aquesta lectura li ha interessat molt. És una cosa que no li interessa gens ni mica. Això no interessa a l'auditori.*
 (DIEC2: sense modificació)
- (33) a. **1 1 v. tr.** [LC] Donar, causar, molèstia (a algú). *Si reposa, no el vull molestar: ja tornaré més tard. Aquell soroll molesta.*
 b. **2 v. intr.** [LC] Ésser una molèstia per a algú. *Li molesta que fumi?*
 (DIEC2: modificació del 5 d'abril del 2017)
- (34) a. **2 1 tr.** [LC] Una cosa inesperada, colpir l'ànima (d'algú). *Em sorprèn que us en desdigueu, ara. Em sorprèn en ell tanta fermesa.*
 b. **2 2 tr.** [LC] Meravellar (algú) amb quelcom d'inesperat, d'incomprensible. *Em sorprèn amb tanta amabilitat.*
 (DIEC2: sense modificació)

EL *DNV*, en canvi, segueix un criteri ben diferent i evita aquesta opcionalitat absoluta. Abona només el règim datiu per als verbs *estranyar* i *interessar*, i només el règim acusatiu per als verbs *preocupar* i *sorprendre*.³² Quan indica tots dos règims en un mateix verb, relaciona cada règim amb una accepció verbal diferent. Així, el verb *encantar* regeix acusatiu en l'accepció 'atraure irresistiblement, fascinar', i datiu en l'accepció 'agradar molt'. El verb *molestar* presenta l'accepció 'causar molèstia' amb acusatiu, i l'accepció 'resultar molesta, una cosa, a algú' amb datiu (cf. la nota 7).

En aquest punt es pot reprendre l'observació feta al contrast dels exemples de (7), sobre els dos alternants que «no són semànticament equivalents» (Solà 2009: §54.1), amb un canvi en el significat conceptual, idiosincràtic o enciclopèdic de l'arrel del verb

32. Com fa el *DIEC2* per al verb *sorprendre* —amb el clític *em*, a diferència de les altres entrades de (29)-(33): cf. (34)—, el *DNV* utilitza clítics que no són de tercera persona en els exemples d'ús dels verbs *preocupar* (clítics *et* i *em*) i *sorprendre* (clític *ens*), corresponents a l'experimentador en cada oració i morfològicament coincidents amb els clítics de datiu, fet que no permet identificar dins l'oració el règim acusatiu o datiu del verb. S'ha d'interpretar per les marques gramaticals que hi ha a l'inici de cada accepció.

molestar. La *GIEC* abona aquesta idea quan caracteritza el verb *molestar* de la manera següent:

[...] té propietats sintàctiques diferents segons l'accepció. El verb *molestar* té una accepció transitiva de sentit causatiu (i la corresponent pronominal no transitiva de sentit incoatiu) quan significa 'contrariar, fer enfadar': *Aquestes insinuacions l'han molestat / S'ha molestat per aquestes insinuacions*. D'altra banda, presenta una accepció estativa i selecciona un complement de datiu quan significa 'ser molest a algú, fer nosa a algú': *A la veïna li molesta el soroll del bar*. Aquesta accepció estativa no té correlat pronominal (*GIEC* §21.5c).

Tot i que en les dues definicions de (33) recollides al *DIEC2* no apareix aquest contrast semàntic indicat per la *GIEC*, es pot entendre que el significat lèxic del substantiu *molèstia* és diferent en totes dues accepcions verbals. Aquesta és una de les vies d'estudi possible que ajudarien a explicar per què determinats verbs AcExp poden construir-se amb dos règims diferents de l'argument experimentador d'una manera transparent: no hi hauria només un canvi lexicoaspectual entre les dues oracions alternants, sinó també un canvi en el significat lèxic del verb que justificaria el canvi de règim evident.

És una explicació que donaria raó també del comportament del verb *encantar*, per distingir entre una accepció 'captivar, encisar' amb acusatiu (*L'actor va encantar el públic*) —a més d'una altra accepció 'sotmetre a un encanteri' amb acusatiu— i una accepció 'agradar molt' amb datiu (*A la Maria li encanten els bombons*), com ho indica el *DNV* i, d'alguna manera, el *GDLC*. L'observació de l'*ésAdir* recollida a la nota 29 mostra una intuïció similar: tot i que el *DIEC2* no ho reflecteix exactament així, la *GIEC* (§21.5a) i la *GEIEC* (§17.3c) assenyalen que *encantar* pot regir datiu en l'accepció 'agradar molt'. En canvi, el contrast en cada parell d'exemples de Ginebra (2003) recollits a (25) —que aparentment no mostren una diferència de règim— podrien explicar-se per un canvi lexicoaspectual entre les dues oracions alternants sense un canvi evident en el significat lèxic del verb.

Una conseqüència paradoxal d'aquest plantejament —i del fet de considerar l'argument experimentador de les oracions estatives OVS dels verbs AcExp com un datiu real, independentment de la morfologia de datiu o d'acusatiu— és que l'alternança acusatiu/datiu dels verbs psicològics catalans existeix, però sense una manifestació externa evident, com en els exemples de (25): en l'alternant datiu el català mostra la preferència per mantenir-hi un acusatiu superficial i l'alternança no hi queda evident. Però quan l'oració estativa presenta un datiu transparent es tractaria d'una accepció verbal diferent de la de l'oració causativa amb acusatiu: per tant, no seria una alternança real, en haver-hi un canvi en el significat lèxic del verb, com en els exemples de (7).

D'altra banda, caldria buscar altres explicacions, que no tracto en aquest article, en el cas de verbs com *estranyar* i *preocupar*. El grup de predicats que tradicionalment s'han caracteritzat com a AcExp no és homogeni, i hi ha aspectes idiosincràtics de determinats verbs concrets que n'exigeix un estudi individualitzat.³³ La possibilitat que determinats

33. Per exemple, vegeu a la nota 24 els dos subgrups de verbs AcExp que proposa la *GIEC* (§21.5b-c). El grup de *obsessionar* es comporta com els exemples de (25); la *GIEC* hi inclou els verbs

verbs com *estranyar* i *preocupar* no acceptin un subjecte agent i no participin en oracions causatives pot ser un tret cabdal que els diferenciï sintàcticament d'altres predicats psicològics que poden participar en oracions agentives amb objecte experimentador;³⁴ per a altres llengües romàniques —com l'espanyol, el francès i l'italià— també s'ha descrit el comportament de *preocupar* i d'altres verbs psicològics que sovint es caracteritzen com a AcExp com a predicats que no participen en oracions agentives o causatives (cf. Vermandere 2002: 339-342; Kailuweit 2005: 188; 2007: 1700-1701; Marín 2011: 33). Segons Ginebra (2003: 31), avui les oracions del verb *preocupar* amb un subjecte agent poden sonar forçades, una observació que s'adiu amb una altra de Bouchard (1995: 290-291), segons el qual les propietats lèxiques de determinats verbs com *worry* 'preocupar' impliquen que no admeten un agent, perquè només accepten un *trigger* —el desencadenant de l'emoció— amb unes propietats referencials més abstractes, no pas un agent, encara que sigui un subjecte de denotació personal.³⁵

4. CONCLUSIONS

Les oracions de verbs psicològics catalans amb un experimentador acusatiu o amb un de datiu presenten una configuració sintacticosemàntica diferenciada, acusatiu per a l'oració causativa de canvi d'estat i datiu per a l'oració estativa. Però, aparentment, les dades del català mostren que cada configuració no exigeix un règim diferent, perquè amb determinats verbs psicològics AcExp és possible formar oracions estatives d'ordre oracional OVS en què el clític que representa l'experimentador presenta una morfologia d'acusatiu. La natura lèxica del verb influeix en la possibilitat de formar aquestes oracions estatives amb un clític morfològicament de datiu o d'acusatiu.

Cal aprofundir en la natura semàntica i sintàctica de l'experimentador en les oracions estatives dels verbs AcExp, i algunes dades apunten a la possibilitat que es tracti d'un datiu independentment de l'aspecte morfològic que presenti (cf. Royo 2020: §3-4). L'opció morfològica amb datiu de l'alternança acusatiu/datiu dels verbs psicològics catalans manifesta un procés de canvi que està en curs, per la qual cosa no està plenament establert i es manifesta amb vacil·lacions.

Una possible via d'estudi que ajudi a explicar aquesta alternança en determinats verbs és diferenciar el que Ginebra (2015) anomena *neologia lèxica* i *neologia sintàcti-*

---

aclaparar, acomplexar, acovardir, alegrar, angoixar, atabalar, aterrir, avergonyir, commoure, emocionar, encaparrar, enervar, esglaiar, esparverar, esverar, fastiguejar, horroritzar, neguitejar, obsessio-nar, ofendre i tranquil·litzar. A diferència d'aquest grup, la *GIEC* no dona exemples d'altres verbs que pertanyen al grup de *preocupar*.

34. La *GIEC* (§21.5c), però, afirma que *preocupar* i altres verbs de la seva mateixa classe admeten la construcció causativa (cf. la nota 24).

35. Segons Bouchard (1995), seria un *trigger* entès com un *Concept* (una propietat o característica, i amb una emoció més oculta i centrada en l'experimentador), no pas com un *Substantive* (un agent que actua activament per produir un efecte).

ca, de manera que la nova configuració sintacticosemàntica o lexicoaspectual d'aquests predicats manifestaria sempre una neologia sintàctica, que es mostraria obertament amb un clíctic de datiu morfològic corresponent a l'experimentador quan també inclogui una neologia lèxica, amb un canvi del significat conceptual, idiosincràtic o enciclopèdic de l'arrel verbal. Però no és l'únic factor que influeix en la caracterització sintàctica d'aquests predicats, i cal tenir-hi en compte també altres factors, com pot ser la dificultat d'uns quants verbs d'aquest tipus per participar en oracions agentives.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ACEDO-MATELLÁN, Víctor / MATEU, Jaume (2015): «Los verbos psicológicos: raíces especiales en estructuras corrientes», dins MARÍN, Rafael (ed.): *Los predicados psicológicos*. Madrid: Visor Libros, p. 81-109.
- ALSINA, Àlex (2008⁴ [2002]): «L'infinitiu», dins SOLÀ, Joan / LLORET, Maria-Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries (3 vol.), p. 2.389-2.454.
- ARAD, Maya (1998): *VP Structure and the Syntax-Lexicon Interface*. Cambridge, Mass.: MIT Occasional Papers in Linguistics, 16.
- BADIA, Jordi / BRUGAROLAS, Núria / TORNÉ, Rafel / FARGAS, Xavier (2004³ [1997]): *El llibre de la llengua catalana. Per a escriure correctament el català*. Barcelona: Castellnou.
- BEL, Aurora (2008⁴ [2002]): «Les funcions sintàctiques», dins SOLÀ, Joan / LLORET, Maria-Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries (3 vol.), p. 1.075-1.147.
- BELLETTI, Adriana / RIZZI, Luigi (1988): «Psych-Verbs and Theta-Theory», *Natural Language and Linguistic Theory*, 6(3), p. 291-352.
- BILOUS, Rostyslaw (2011): *Transitivité et marquage d'objet différentiel* (tesi doctoral). Toronto: University of Toronto.
- BORIK, Olga / ESPINAL, M. Teresa (2015): «Reference to kinds and to other generic expressions in Spanish: definiteness and number», *The Linguistic Review*, 32 (2), p. 167-225.
- BOSQUE, Ignacio / MASULLO, Pascual J. (1998): «On Verbal Quantification in Spanish», dins FULLANA, Olga / ROCA, Francesc (ed.): *Studies in the Syntax of Central Romance Languages. Proceedings of the III Symposium on the Syntax of Central Romance Languages*. Girona: Servei de Publicacions de la Universitat de Girona, p. 9-63.
- BOUCHARD, Denis (1992): «Psych Constructions and Linking to Conceptual Structures», dins HIRSCHBÜHLER, Paul / KOERNER, Konrad (ed.): *Romance Languages and Modern Linguistic Theory*. Amsterdam / Filadèlfia: John Benjamins, p. 25-44.
- BOUCHARD, Denis (1995): *The Semantics of Syntax. A Minimalist Approach to Grammar*. Chicago / Londres: University of Chicago Press.
- CABRÉ, Teresa / MATEU, Jaume (1998): «Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català», *Quaderns. Revista de traducció*, 2, p. 65-81.

- CARLSON, Gregory N. (1977): *Reference to Kinds in English* (tesi doctoral). Amherst: University of Massachusetts.
- CUERVO, M. Cristina (1999): «Quirky But Not Eccentric: Dative Subjects in Spanish», dins LIN, Vivian / KRAUSE, Cornelia / BRUENING, Benjamin / ARREGI, Karlos (ed.): *Papers on Morphology and Syntax, Cycle Two, MITWPL34*. Cambridge, Mass.: MIT Working Papers in Linguistics, p. 213-227.
- CUERVO, M. Cristina (2003): *Datives at Large* (tesi doctoral). Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.
- DEMONTE, Violeta (1989): *Teoría sintáctica: de las estructuras a la rección*. Madrid: Síntesis.
- DGLC = FABRA, Pompeu (1992²⁸ [1932]): *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Edhasa.
- DIEC (o DIECI) = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1995): *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona / Palma / València: Edicions 3i4 / Edicions 62 / Editorial Moll / Enciclopèdia Catalana / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- DIEC2 = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2007²): *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans / Enciclopèdia Catalana / Edicions 62. En línia: <<http://dlc.iec.cat/>>.
- DLCM = ENCICLOPÈDIA CATALANA (1997): *Diccionari de la llengua catalana multilingüe. Castellà. Anglès. Francès. Alemany*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. En línia: <<http://www.multilingue.cat/>>.
- DNV = ACADEMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2014): *Diccionari normatiu valencià*. En línia: <<http://www.avl.gva.es/lexicval/>>.
- DPUV = LACREU, Josep (dir.) (2001³ [1998]): *Diccionari pràctic d'ús del valencià*. Alzira: Bromera.
- DUVC = GINEBRA, Jordi / MONTSERRAT, Anna (2009² [1999]): *Diccionari d'ús dels verbs catalans. Règim verbal i canvi i caiguda de preposicions*. Barcelona: Educaula.
- DV = LACREU, Josep (dir.) (1995): *Diccionari valencià*. València: Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació i Ciència / Edicions Bromera.
- EGUREN, Luis / FERNÁNDEZ SORIANO, Olga (2004): *Introducción a una sintaxis minimista*. Madrid: Gredos.
- ésAdir = *El portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals*. En línia: <<http://esadir.cat/>>.
- FÁBREGAS, Antonio (2015): «No es experimentante todo lo que experimenta o cómo determinar que un verbo es psicológico», dins MARÍN, Rafael (ed.): *Los predicados psicológicos*. Madrid: Visor Libros, p. 51-79.
- FÁBREGAS, Antonio / MARÍN, Rafael / McNALLY, Louise (2012): «From psych verbs to nouns», dins DEMONTE, Violeta / McNALLY, Louise (ed.): *Telicity, Change, and State: A Cross-Categorical View of Event Structure*. Oxford / Nova York: Oxford University Press, p. 162-184.
- FULLANA, Olga (1994-1995): «Els noms psicològics en català: un estudi descriptiu», *Llengua & Literatura*, 6, p. 173-200.
- GANESHAN, Ashwini (2019): «Examining Animacy and Agentivity in Spanish Reverse-psych verbs», *Studies in Hispanic and Lusophone Linguistics*, 12(1), p. 1-33.

- GDLC = ENCICLOPÈDIA CATALANA (1998): *Gran diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. En línia: <<http://www.diccionari.cat/>>.
- GD62 = LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís (2000): *Gran diccionari 62 de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62.
- GEIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2018): *Gramàtica essencial de la llengua catalana*. En línia: <<https://geiec.iec.cat/>>.
- GIEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016): *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- GINEBRA, Jordi (2003): *El règim verbal i nominal* (treball inèdit). Informe elaborat per encàrrec de l'Institut d'Estudis Catalans (Oficina de Gramàtica de la Secció Filològica) el maig del 2003, i un suplement datat el juliol del 2003.
- GINEBRA, Jordi (2005): *Praxi lingüística. III. Criteris gramaticals i d'estil. Textos de normalització lingüística 6*. Tarragona: Servei Lingüístic de la Universitat Rovira i Virgili.
- GINEBRA, Jordi (2015): «Neologia i gramàtica: entre el neologisme lèxic i el neologisme sintàctic», *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 59, p. 137-157.
- GINEBRA, Jordi / MONTSERRAT, Anna (2002): «Sobre el règim del verb 'interessar'», *Llengua i Ús*, 25, p. 44-48.
- GLarC = EDICIONS 62 (1990-1997): *Gran Larousse català*. Barcelona: Edicions 62.
- GRIMSHAW, Jane (1990): *Argument Structure*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- GUTIÉRREZ ORDÓÑEZ, Salvador (1999): «Los dativos», dins BOSQUE, Ignacio / DEMONTE, Violeta (dir.): *Gramàtica Descriptiva de la Lengua Española*. Madrid: Espasa (3 vol.), p. 1854-1930.
- HERNANZ, M. Lluïsa (2008⁴ [2002]): «L'oració», dins SOLÀ, Joan / LLORET, Maria-Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries (3 vol.), p. 993-1073.
- JANÉ, Albert (1984a, 4 de març): «Els encants», *Avui*.
- JANÉ, Albert (1984b, 23 d'octubre): «El règim dels verbs», *Avui*.
- JANÉ, Albert (1984c, 24 d'octubre): «El règim dels verbs (II)», *Avui*.
- KAILUWEIT, Rolf (2005): *Linking: Syntax und Semantik französischer und italienischer Gefühlsverben*. Tübingen: Niemeyer.
- KAILUWEIT, Rolf (2007): «El enlace de los verbos de sentimiento. Un cálculo de rasgos», dins CANO, Pablo / FERNÁNDEZ, Isabel / GONZÁLEZ, Miguel / PREGO, Gabriela / SOUTO, Montserrat (ed.): *Actas del VI Congreso de Lingüística General, Santiago de Compostela, 3-7 de mayo de 2004, II.A Las lenguas y su estructura*. Madrid: Arco/Libros, p. 1.699-1.707.
- KEHLER, Andrew (2002): *Coherence, Reference and the Theory of Grammar*. Stanford, Califòrnia: Center for the Study of Language and Information (CSLI) Publications.
- LAKOFF, George (1970): *Irregularity in Syntax*. Nova York: Holt, Reinhart and Winston.
- LANDAU, Idan (1999): «Possessor raising and the structure of VP», *Lingua*, 107, p. 1-37.
- LANDAU, Idan (2010): *The Locative Syntax of Experiencers*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- LEVIN, Beth (1993): *English Verb Classes and Alternations. A Preliminary Investigation*. Chicago / Londres: University of Chicago Press.

- LEVIN, Beth / RAPPAPORT HOVAV, Malka (1995): *Unaccusativity. At the syntax-lexical semantics interface*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- LORENTE, Mercè (2019): «Sobre l'alternança acusatiu/datiu de verbs psicològics», *Estudis Romànics*, 41, p. 363-371.
- MALLAFRÉ, Joaquim (1999, 21 de maig): «Verbs transitius amb “li”?»», *La Vanguardia*, columna «Llenguatge».
- MARÍN, Rafael (2011): «Casi todos los predicados psicológicos son estativos», dins CARRASCO, Ángeles (ed.): *Sobre estados y estatividad*. Munic: Lincom, p. 26-44.
- MAS, Marta / VILAGRASA, Albert (2012): *Gramàtica catalana de la A a la Z*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MATEU, Jaume (2000): «La semàntica relacional de l'estructura argumental i la seva aplicació a una alternança lexicosemàntica del català», *Llengua & Literatura*, 11, p. 281-309.
- MESTRES, Josep M. / COSTA, Joan / OLIVA, Mireia / FITÉ, Ricard (2009⁴ [1995]): *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Vic / Barcelona: Eumo / Associació de Mestres Rosa Sensat / Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra.
- MORANT, Marc (2008): *L'alternança datiu/acusatiu en la recció verbal catalana* (tesi doctoral). València: Universitat de València, Servei de Publicacions.
- NDA = RUAIX, Josep (2011): *Nou diccionari auxiliar: repertori lexicogràfic d'interferències en el català d'avui; dubtes, incorreccions, preferències i remarques lingüístiques*. Barcelona: Claret.
- Optimot = Optimot, consultes lingüístiques* (GENERALITAT DE CATALUNYA). En línia: <<http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>>.
- PALOMA, David / RICO, Albet (2008): *Diccionari de dubtes i barbarismes*. Barcelona: Edicions 62 / Proa.
- PESETSKY, David (1995): *Zero Syntax. Experiencers and Cascades*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- PINEDA, Anna (2016): *Les fronteres de la (in)transitivitat. Estudi dels aplicatius en llengües romàniques i basc*. Barcelona: Institut d'Estudis Món Juïc.
- PINEDA, Anna (2020): «From dative to accusative. An ongoing syntactic change in Romance», *Probus. International Journal of Romance Linguistics*, 32(1), p. 129-173.
- PINEDA, Anna / ROYO, Carles (2017): «Differential Indirect Object Marking in Romance (and How to Get Rid of it)», *Revue Roumaine de Linguistique*, 4, p. 445-462.
- POSTAL, Paul (1971): *Crossover Phenomena*. Nova York: Holt, Reinhart and Winston.
- PYLKKÄNEN, Liina (1997): *Finnish Psych Verbs*. Estudi presentat en el Workshop on Events in Grammar, LSA Summer Institute, Cornell University.
- PYLKKÄNEN, Liina (2000): «On Stativity and Causation», dins TENNY, Carol / PUSTEJOVSKY, James (ed.): *Events as Grammatical Objects*. Stanford: CSLI Publications, p. 417-444.
- RAMOS, Joan-Rafael (2002): «Factors del canvi sintàctic», dins CANO, M. Antònia / MARTINES, Josep / MARTINES, Vicent / PONSODA, Joan J. (ed.): *Les claus del canvi lingüístic (Symposia Philologica 5)*. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Ajuntament de la Nucia / Caja de Ahorros del Mediterráneo, p. 397-428.

- RAMOS, Joan-Rafael (2004): «El règim verbal: anàlisi contrastiva català-castellà», dins CALVO, Cesàreo / CASANOVA, Emili / SATORRE, Fco. Javier (ed.): *Lingüística diacrònica contrastiva (Quaderns de Filologia. Estudis Lingüístics IX)*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, p. 119-139.
- ROSSELLÓ, Joana (2008⁴ [2002]): «El SV, I: Verbs i arguments verbals», dins SOLÀ, Joan / LLORET, Maria-Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries (3 vol.), p. 1.853-1.949.
- ROYO, Carles (2017): «Verbs psicològics catalans: el cas de *agradar* i *interessar*», *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 62, p. 65-88.
- ROYO, Carles (2020): «The accusative/dative alternation in Catalan verbs with experienter object», dins PINEDA, Anna / MATEU, Jaume (ed.): *Dative constructions in Romance and beyond*. Berlín: Language Science Press, p. 371-393.
- RUAIX, Josep (1994): *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / 1*. Moià: Ruaix.
- RUAIX, Josep (1998): *Català complet / 2. Curs superior de llengua*. Moià: Ruaix.
- SOLÀ, Joan (1999): *Parlem-ne. Converses lingüístiques*. Barcelona: Proa.
- SOLÀ, Joan (2008⁴ [2002]): «Les subordinades de relatiu», dins SOLÀ, Joan / LLORET, Maria-Rosa / MASCARÓ, Joan / PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.): *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries (3 vol.), p. 2.455-2.565.
- SOLÀ, Joan (2009²): *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra*. Barcelona: La Magrana.
- VERMANDERE, Dieter (2002): *I verbi psicologici italiani. Uno studio semantico e sintattico* (tesi doctoral). Lovaina: Katholieke Universiteit Leuven.
- VIÑAS-DE-PUIG, Ricard (2009): *The argument of experience: Experience predicates and argument structure in Catalan and Mayangna* (tesi doctoral). West Lafayette, Indiana: Purdue University.
- VIÑAS-DE-PUIG, Ricard (2017): «Psych predicates, light verbs, and phase theory: On the implications of case assignment to the experiencer in non-leïsta experience predicates», dins COLOMINA-ALMIÑANA, Juan J. (ed.): *Contemporary advances in theoretical and applied Spanish linguistics variation*. Columbus, OH: The Ohio State University Press, p. 201-224.
- VAN VOORST, Jan (1992): «The aspectual semantics of psychological verbs», *Linguistics and Philosophy*, 15(1), p. 65-92.
- WHEELER, Max W. / YATES, Alan / DOLS, Nicolau (1999): *Catalan: a comprehensive grammar*. Londres / Nova York: Routledge Grammar.
- YNGLÈS, M. Teresa (1991): «Les relacions semàntiques del cas datiu», dins ALBRECHT, Jane W. / DECESARIS, Janet Ann / LUNN, Patricia V. / SOBRER, Josep Miquel (ed.): *Homenatge a Josep Roca-Pons. Estudis de llengua i literatura*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Indiana University, p. 271-308.
- YNGLÈS, M. Teresa (2011): *El datiu en català: Una aproximació des de la lingüística cognitiva*. Obra pòstuma: ESPINAL, M. Teresa / MATEU, Jaume / CABRÉ, Teresa / RIGAU, Gemma (ed.). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

RESUM

Determinats verbs psicològics catalans que en l'ús tradicional formen oracions amb un experimentador acusatiu (*Els nens molesten la Maria*) mostren un ús innovador alternant amb cas datiu (*A la Maria li molesten els nens*). Són dos alternants amb característiques sintacticosemàntiques diferents: a través de diverses proves, l'article aprofundeix en l'índole causativa de l'oració amb acusatiu, i en l'estativa de l'oració amb datiu. Però el català també presenta oracions estatives de verbs psicològics amb objecte experimentador sense un canvi aparent de règim (*A la Maria l'atabalen els nens*). La natura lèxica del verb influeix en la caracterització de l'experimentador en les oracions estatives: *encantar* o *molestar* es construeixen amb un experimentador representat per un clític de datiu quan hi ha un canvi en el significat lèxic de l'arrel verbal; altres verbs com *atabalar* o *commoure* es resistirien al canvi de significat lèxic i mantenen la morfologia d'acusatiu en el clític.

MOTS CLAU: alternança, català, experimentador acusatiu, experimentador datiu, verb psicològic.

ABSTRACT

Accusative experiencer and dative experiencer: a contrast between alternating sentences

Certain Catalan psychological verbs that are traditionally used in sentences with an accusative experiencer (*Els nens molesten la Maria* 'The kids annoy Maria') have an innovative use in the dative case (*A la Maria li molesten els nens* 'lit. To Maria kids are annoying'). These two sentences have different syntactic and semantic characteristics, and by applying various different tests this article looks more closely at the causativeness of the accusative sentence and the stative nature of the dative sentence. However, Catalan also presents stative sentences by using psychological verbs with an experiencer object without an apparent change in case marking (*A la Maria l'atabalen els nens* 'lit. To Maria kids are overwhelming'). The lexical nature of the verb influences the characterization of the experiencer in stative sentences; *encantar* 'delight' or *molestar* 'annoy' are constructed with an experiencer represented by a dative clitic when there is a change in the lexical meaning of the verbal root; other verbs like *atabalar* 'overwhelm' or *commoure* 'move, touch' appear to resist the change of lexical meaning and maintain the accusative morphology in the clitic.

KEY WORDS: alternation, Catalan, accusative experiencer, dative experiencer, psychological verb.